

YHDENVERTAISUUS- JA TASA-ARVOLAUTAKUNTA/Jaosto

Yleisötilaisuus, esteellisyys, syrjintäolettama, uhkasakko

Diaarinumero: 2xx/2017 (2xx/2015)

Antopäivä: xx.xx.2017

Poliittisen yhdistyksen yleisölle avoimen keskustelutilaisuuden järjestäminen esteellisissä tiloissa oli pyörätuolia käyttävän vammaisen hakijan syrjintää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta oli 14.12.2015 antamallaan päätöksellä hylännyt A:n hakemuksen, jossa hän oli pyytänyt yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa toteamaan vastaajan toimineen yhdenvertaisuuslain välillisen syrjinnän kiellon vastaisesti järjestäessään yleisölle avointa poliittista keskustelutilaisuutta ja kieltämään vastaajaa syrjimästä uudelleen tilaisuuksissaan. A:n haettua päätökseen muutosta, hallinto-oikeus katsoi, ettei vastaaja ollut kyennyt kumoamaan syntynyttä syrjintäolettamaa ja kumosi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen sekä palautti asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi.

Vastaaja oli selvittänyt järjestävänsä perinteisesti tilaisuutensa jossakin panimoravintolassa, yleensä ravintola K:ssa. Koska tila oli kuitenkin ollut 16.4.2015 pidettyä tilaisuutta järjestettäessä jo varattu, tilaisuus järjestettiin poikkeuksellisesti ravintola T:ssä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta selvitti, että tila jossa vastaaja kertoi yleensä järjestävänsä tilaisuutensa, on esteetön.

Vastaaja ilmoitti pyrkivänsä valitsemaan tilaisuuksiensa paikat siten, että niiden saavutettavuus on mahdollisimman hyvä. Vastaaja ilmoitti kiinnittävänsä jatkossa tarkempaa huomiota tilan saavutettavuuteen.

Hallinto-oikeudelle esitetyn selvityksen mukaan vastaava tilaisuus oli edelleen vuonna 2016 järjestetty samoissa esteellisissä tiloissa. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta totesi, ettei sillä 14.12.2015 päätöstä tehdessään voinut olla tiedossa, että vastaaja aikoo edelleen päätöksen jälkeenkin järjestää vastaavat tilaisuutensa esteellisissä tiloissa. Vastaaja ei hallinto-oikeudelle lähettämässään selvityksessä esittänyt, että sen 26.4.2016 järjestämän yleisölle avoimen tilaisuuden järjestämiselle esteellisissä tiloissa olisi ollut jokin hyväksyttävä syy. Vastaaja ei myöskään lautakunnalle 31.3.2017 esittämässään vastauksessa tuonut esiin mitään hyväksyttävää syytä tilaisuuden järjestämiselle esteellisissä tiloissa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi näin ollen, ettei kyse ollut poikkeuksellisesta hyväksyttävään syyhyn perustuneesta tilajärjestelystä, kun vastaaja oli edelleen jatkanut menettelyään ja järjestänyt yleisölle tarkoitettuja tilaisuuksiaan esteellisessä tilassa, jonne pyörätuolia käyttävillä vammaisilla ihmisillä ei ollut pääsyä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoi aiheelliseksi asettaa kieltopäätöksensä tehosteeksi 2000 euron uhkasakon.

(Lainvoimainen)

Asian tausta

A:n valitus Turun hallinto-oikeudelle:

A vaati hallinto-oikeutta kumoamaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen ja toteamaan, että Kokoomuksen Turun Aluejärjestö ry on toiminut yhdenvertaisuuslain 8 §:n kiellon vastaisesti ja kieltämään yhdistystä syrjimästä jatkossa sekä velvoittamaan yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa hallinto-oikeudessa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta oli 14.12.2015 antamallaan päätöksellä hylännyt A:n hakemuksen, jossa hän oli pyytänyt yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa toteamaan vastaajan toimineen yhdenvertaisuuslain välillisen syrjinnän kiellon vastaisesti järjestäessään yleisölle avointa poliittista keskustelutilaisuutta ja kieltämään vastaajaa syrjimästä uudelleen tilaisuuksissaan. A:n haettua päätökseen muutosta, Turun hallinto-oikeus katsoi päätöksessään (00159/16/1205), ettei vastaaja ollut kyennyt kumoamaan syntynyttä syrjintäolettamaa ja kumosi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöksen sekä palautti asian lautakunnalle uudelleen käsiteltäväksi. Hallinto-oikeus hylkäsi valittajan oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.

Hakijan vaatimukset

Hakija uudistaa asiassa aiemmin lausumansa ja pyytää yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakuntaa toteamaan vastaajan toimineen yhdenvertaisuuslain välillisen syrjinnän kiellon vastaisesti ja kieltämään vastaajaa syrjimästä uudelleen tilaisuuksissaan.

Hakijan perustelut

Hakijalla on selkäydinvamma, ja hän käyttää ulkona liikkueessaan sähköpyörätuolia. Hakija olisi halunnut osallistua Turun Kansallisseuran yhdessä Kokoomuksen Turun Aluejärjestö ry:n kanssa järjestämään ravintola T:n 2. kerroksessa 16.4.2015 klo.18.00 alkaen pidettyyn Kokoomusklubi – tilaisuuteen, jonka aiheena oli eläkepolitiikka. Tilaisuutta oli markkinoitu avoimesti ja sinne oli vapaa pääsy, eikä ennakkoilmoittautumista edellytetty.

Hakija oli tiedustellut ravintola T:stä aamulla 15.4.2015, oliko kokoustilaan mahdollista päästä pyörätuolilla. Ravintola oli ilmoittanut, että kokoustila sijaitsi 2. kerroksessa, eikä sinne ollut hissiä.

Hakija oli ollut yhteydessä tilaisuuden järjestäjiin illalla 15.4.2015 ilmoittaen haluavansa osallistua tilaisuuteen. Hakija oli pyrkinyt selvittämään järjestäjiltä, kuinka tilaisuuteen pääsisi sähköpyörätuolilla. Hakija oli ollut uudelleen yhteydessä järjestäjiin aamulla 16.4.2015 ilmoittaen tulevansa tilaisuuteen. Samalla hakija oli tuonut esiin käsityksensä siitä, että tilaisuuden pitäminen niin, ettei hänellä ollut vammansa johdosta pääsyä sinne, asetti hänet vammaisuuden perusteella muita epäedullisempaan asemaan. Hakijan mukaan näihin tiedusteluihin ei tullut vastausta.

Hakija oli mennyt 16.4.2015 klo. 17.50 ravintola T:n ulko-ovelle ja lähtenyt klo. 18.05. Kukaan ei ollut tullut tarjoamaan hakijalle apua, vaikka hän oli etukäteen ilmoittanut tulevansa tilaisuuteen.

Hakija katsoo, ettei hyväksyttävä syy kohdella ihmisiä eri tavalla voi olla se, että jokin toinen panimoravintola on varattuna.

Hakija toteaa, että yhdenvertaisuuslain ja YK:n vammaissopimuksen tarkoitus on muuttaa yhteiskuntaa niin, että tilaisuuksia järjestettäisiin siten, että kaikki voisivat niihin osallistua.

Hakija toteaa tiedustelleensa normaaliin tapaan varsin aktiivisesti, pääseekö tilaan sisään. Auttaminen yläkertaan ei hakijan mukaan olisi ollut mahdollista, kun hänen ja sähköpyörätuolin yhteispaino on yli 100 kg.

Hakija toteaa, ettei asiassa ole ollut kysymys kohtuullisista mukautuksista, eikä hän myöskään ole niihin vedonnut.

Hakija on Turun hallinto-oikeudelle antamassaan täydennyksessä todennut vastaajan jatkaneen käytäntöään järjestämällä vastaavan tilaisuuden ravintola T:ssä myös 26.4.2016. Vastaaja on vahvistanut Turun hallinto-oikeudelle mainitun tilaisuuden olleen ravintola T:n toisessa kerroksessa.

Hakija katsoo Kokoomuksen Turun aluejärjestö ry:n käytännön tilaisuuksien järjestämisessä olleen häntä välillisesti syrjivä, koska hänellä ei vammaisuudesta johtuen ollut pääsyä tilaisuuteen.

Vastaajan vastaus

Vastaaja uudistaa asiassa aiemmin lausumansa ja katsoo, ettei se ole toiminut yhdenvertaisuuslain välillisen syrjinnän kiellon vastaisesti järjestäessään Kokoomusklubi – tilaisuuden ravintola T:ssä Turussa 16.4.2015. Vastaaja kiistää syyllistyneensä menettelyssään henkilön vammaisuuteen perustuvaan syrjintään.

Vastaajan perustelut

Vastaaja pahoittelee hakijalle aiheutunutta mielipahaa, mutta katsoo, ettei tilanne kuitenkaan ole ollut sellainen kuin hakija sen kuvaa hakemuksessaan.

Vastaavat tilaisuudet oli yleensä järjestetty ravintola K:ssa. Nyt tila oli kuitenkin ollut varattu, joten tilaisuus oli järjestetty ravintola T:ssä.

Hakija olisi voinut halutessaan pyytää apua ravintolan yläkertaan pääsemiseksi, mutta hän ei ollut halunnut toimia näin. Apua olisi varmasti ollut saatavissa. Hakija olisi voinut sopia jo 15.4.2015 järjestäjiin yhteydessä ollessaan avun saamisesta, ja asia olisi järjestynyt. Hän ei myöskään ravintola T:hen yhteydessä ollessaan ollut pyytänyt apua sisäänpääsyyn.

Vastaaja katsoo, ettei hakijan toiveisiin sisäänpääsystä ollut mahdollista reagoida, koska hän ei ollut pyytänyt apua sisäänpääsyssä.

Esittelijän esitys

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan menettelyn järjestää yleisölle avoimia tilaisuuksia esteellisissä tiloissa merkinneen hakijan välillistä syrjintää ja asettaa päätöksen tehosteeksi 2000 euron uhkasakon.

Kysymyksenasettelu

Asiassa on kysymys siitä, onko hakija tullut yleisölle avoimeen poliittiseen keskustelutilaisuuteen pääsyssä epäsuotuisammin kohdelluksi vammaisuutensa johdosta kuin muut, kun tilaisuuksia oli järjestetty tiloissa, joihin hänen ei ollut mahdollista päästä vammastaan johtuen.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Yhdenvertaisuuslakia (1325/2014) sovelletaan sen 2 §:n 1 momentin mukaan julkisessa ja yksityisessä toiminnassa. Yhdenvertaisuuslain 2 §:n 2 momentin mukaan lakia ei kuitenkaan sovelleta yksityis- eikä perhe-elämän piiriin kuuluvaan toimintaan eikä uskonnonharjoitukseen.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että yhdenvertaisuuslain soveltamisala on yleinen ja että, sitä sovelletaan myös yhdistystoimintaan ja yleisötilaisuuksien järjestämiseen. Lautakunta myös toteaa, että yhdenvertaisuuslain 8 §:ssä syrjintä vammaisuuden perusteella on kielletty.

Välittömänä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 10 §:n mukaan sitä, että jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta on kohdeltu, kohdellaan tai kohdeltaisiin vertailukelpoisessa tilanteessa.

Välillisenä syrjintänä pidetään yhdenvertaisuuslain 13 §:n mukaan sitä, että näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan henkilöön liittyvän syyn perusteella, paitsi jos säännöllä, perusteella tai käytännöllä on hyväksyttävä tavoite ja tavoitteen saavuttamiseksi käytetyt keinot ovat asianmukaisia ja tarpeellisia.

YK:n vammaisyleissopimuksen toteutumista valvovan komitean mukaan sopimuksen 5 artiklan 2. kohdan syrjintäkielto velvoittaa määrittelemään kielletyksi syrjinnäksi pääsyn epäämisen vammaisilta yhdenvertaisesti fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään sekä muihin yleisölle avoimiin tai tarjottaviin järjestelyihin tai palveluihin. Saavutettavuus liittyy ihmisryhmiin, kun taas kohtuulliset mukautukset liittyvät yksilöihin. Velvollisuus saavutettavuuden järjestämiseen on olemassa, jo ennen kuin yksilö pyytää saada päästä johonkin paikkaan tai saada käyttää jotakin palvelua. Saavutettavuuden järjestämiseen velvollinen ei voi laiminlyödä veloitettaan vetoamalla taakkaan, joka aiheutuu saavutettavuuden järjestämisestä vammaisille henkilöille. (CRPD/C/14/D/21/2014, yksilövalitus, asia No. 21/2014, 14.9.2015, kpl. 8.4 ja kpl 8.5)

Syrjintäolettan syntyminen

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 28 §:n mukaan vireillepanijan on syrjintää tai vastatoimia koskevaa asiaa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa käsiteltäessä esitettävä selvitystä seikoista, joihin vaatimus perustuu. Jos asiaa käsiteltäessä esitettyjen selvitysten perusteella voidaan olettaa syrjinnän tai vastatoimien kieltoa rikotun, vastapuolen on kumotakseen oletuksen osoitettava, että kieltoa ei ole rikottu.

Syrjintäolettan synnyttävistä tosiseikoista ei edellytetä täyttä näyttöä.

Kun syrjintäolettan on syntynyt, todistustaakka siirtyy vastaajalle. Vastaajan mahdollisuutena

on kumota kantajan esittämä näyttö tai heikentää sitä niin, että näyttö jää näyttökynnyksen alle.

Hakija on esittänyt selvitystä, jonka perusteella hän katsoo tulleensa syrjityksi vammaisuutensa johdosta yleisölle avoimiin poliittisiin keskustelutilaisuuksiin pääsyssä. Hakijan esittämän selvityksen mukaan tilaisuudet oli järjestetty paikassa, jonne hänen ei olisi ollut mahdollista päästä vammansa johdosta. Tilaisuuden järjestäjät eivät myöskään olleet ryhtyneet mihinkään toimenpiteisiin auttaakseen hakijaa 16.4.2015 järjestettyyn tilaisuuteen pääsyssä, vaikka hän oli ilmoittanut järjestäjille etukäteen saapuvansa paikalle.

Edellä esitetyillä perusteilla yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että hakija on esittänyt objektiivisesti arvioiden selvitystä, jonka perusteella on syntynyt syrjintäoletta ja että todistustaakka on kääntynyt. Vastaajan on näin ollen näytettävä, ettei se ole menetellyt yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjintäkiellon vastaisesti.

Väitetyn syrjinnän arviointi

Kokoustilojen esteellisyys

Asiassa on kysymys pääsystä yleisölle avoimeen poliittiseen tilaisuuteen. Kokoontumisvapaus on poliittinen perusoikeus, jonka ydinalueena voidaan pitää yleisiä kokouksia, joilla pyritään vaikuttamaan yhteisten asioiden hoitamiseen tai joissa keskustellaan tällaisista asioista (PeVM 13/1998 v.). Yksilön oikeus ja mahdollisuus niiden käyttämiseen turvaa yksilön mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen ja on välttämätöntä yhteiskunnan kansanvaltaiselle päätöksenteolle. Tämän takia yksilön mahdollisuus päästä yleisölle avoimiin yhteiskunnallisia asioita käsitteleviin tilaisuuksiin on erityisen tärkeää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa asiassa olevan kiistatonta, että tilaisuuksia oli järjestetty ravintolassa kokoustilassa, joka oli hissien puuttumisen takia sillä tavoin esteellinen, ettei hakijan ollut mahdollista päästä sinne pyörätuoleineen.

Vastaajan menettelyn arviointi

Vastaajalta saadun selvityksen mukaan vastaaja järjestää perinteisesti tilaisuutensa jossakin panimoravintolassa, yleensä ravintola K:ssa. Koska tila oli kuitenkin ollut 16.4.2015 pidettyä tilaisuutta järjestettäessä jo varattu, tilaisuus järjestettiin poikkeuksellisesti ravintola T:ssä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta on selvittänyt, että tila jossa vastaaja on kertonut yleensä järjestävänsä tilaisuutensa, on esteetön.

Vastaaja on ilmoittanut pyrkivänsä valitsemaan tilaisuuksiensa paikat siten, että niiden saavutettavuus on mahdollisimman hyvä. Vastaaja on myös ilmoittanut kiinnittävänsä jatkossa tarkempaa huomiota tilan saavutettavuuteen.

Turun hallinto-oikeudelle esitetyn selvityksen mukaan vastaava tilaisuus on edelleen vuonna 2016 järjestetty samoissa esteellisissä tiloissa. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta toteaa, ettei sillä 14.12.2015 päätöstä tehdessään ole voinut olla tiedossa, että vastaaja aikoo edelleen päätöksen jälkeenkin järjestää vastaavat tilaisuutensa esteellisissä tiloissa. Vastaaja ei ole Turun hallinto-oikeudelle lähettämässään selvityksessä esittänyt, että sen 26.4.2016 järjestämän yleisölle

avoimen tilaisuuden järjestämiselle esteellisissä tiloissa olisi ollut jokin hyväksyttävä syy. Vastaaja ei ole myöskään lautakunnalle 31.3.2017 esittämässään vastauksessa tuonut esiin mitään hyväksyttävää syytä tilaisuuden järjestämiselle esteellisissä tiloissa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo näin ollen, ettei kyse ole ollut poikkeuksellisesta hyväksyttävään syyhyn perustuneesta tilajärjestelystä, kun vastaaja on edelleen jatkanut menettelyään ja järjestänyt yleisölle tarkoitettuja tilaisuuksiaan esteellisessä tilassa, jonne pyörätuolia käyttävillä vammaisilla ihmisillä ei ole ollut pääsyä.

Johtopäätös

Edellä esitetyn perusteella yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo, että vastaaja ei ole kyennyt kumoamaan syntynyttä syrjintäolettaa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta katsoo vastaajan menettelyn järjestää yleisölle avoimia tilaisuuksiaan toistuvasti esteellisessä tilassa syrjineen hakijaa välillisesti.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta kieltää vastaajaa jatkamasta tai uusimasta hakijaan tai kehenkään muuhun vammaiseen kohdistuvaa syrjivää menettelyä.

Uhkasakko

Vastaaja oli ennen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan 14.12.2015 antamaa päätöstä ilmoittanut lautakunnalle pyrkivänsä valitsemaan tilaisuuksiensa paikat siten, että niiden saavutettavuus on mahdollisimman hyvä, ja kiinnittävänsä jatkossa tarkempaa huomiota tilan saavutettavuuteen. Kun vastaaja on ilmoituksestaan huolimatta edelleen jatkanut yleisölle avoimien tilaisuuksiensa järjestämistä esteellisissä tiloissa, eikä ole selvittänyt menettelynsä jatkamiselle olleen mitään hyväksyttävää syytä, katsoo yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta aiheelliseksi asettaa kieltopäätöksensä tehosteeksi 2000 euron uhkasakon.

Vastaajan on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätöstä 1.9.2017 mennessä.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan kieltopäätöstä on noudatettava yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta annetun lain 13 §:n 4 momentin mukaan muutoksenhausta huolimatta, ellei hallinto-oikeus toisin määrää.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan päätös

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta päätti hyväksyä esittelijän esityksen.

Lainkohdat

Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) 8 §, 13 §, 20 §, 21 §, 28 §

Kokoontumislaki (530/1999) 3 § 2 momentti, 5 §

Laki yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnasta (1327/2014) 1 §, 12 §, 13 § 4 momentti

Perustuslaki (731/1999) 2 §, 6 §, 13 §, 14 §, 22 §

Ulkasakkolaki (1113/1990) 4 §, 6 § 1 ja 3 momentti, 8 §, 22 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakuohjaus liitteenä.